Персоналдар

персоналдар

	у сан	PL. саны.
1 адам	Кошка	Биз
2 адам	сен	Би
сылык түрү	сиз	sizder
3-жак	ал	Алар

эскертүүлөр:

- 1. Кыргыз тили эч кандай грамматикалык жынысын болгондуктан, ал которулган , ал, ал аны , контекстке жараша.
- 2. Анкета орус сылык-сыпаа жооп сени . Бирок, бир орус ат дал үч Kyrgyz:
- РРЕ Сен (бир адамга сылык мамиле)
- sizder *Сен* (көп адамдарга сылык мамиле)
- Би *Сен* (көп адамдар үчүн жалпы кайрылуусу, көптөргө бул чакырууга, биз: "Сага:" гана деп алардын ар бири).

объективдүү иши

	колдонмонун	жергиликтүү	ата-эне	табыш жөндөмө	таандык
Кошка	Maga	менде	Menden	Мени	Өмурбек
сен	жомок	Азап	Сэндэн	ички кире бериш	Сэнин
сиз	Sizge	sizde	Сиздэн	sizdi	Sizdin
ал	Ырас болду	Кыргызча (г) жана	Анан	Ана	anyn
Биз	bizge	bizde	чоогуу	bizdi	Биздин
Би	silerge	Силэрдэ	silerden	silerdi	silerdin
sizder	sizderge	sizderde	sizderden	sizderdi	sizderdin
Алар	аларга	Alard	алардан	Alard	alardyn

Балким, сен: "сын атооч мисалында карап алат Кызыл "

таандык ат атоочтор

Орус таандык ат атоочтор Менин, сенин, биздин , ж.б. Кыргыз көп бай системасына туура келет:

Possessive aт aтооч + бар жеке formant

Бул - каар атоочту колдонуп, аны менен куруу көп таралган ыкмасы. Ал толугу менен окшош биринчи түрү ezāfe, бир гана эмес, Атоочтук атоочту жеңүүчү деп айтылат:

- Мепіп шары бала
- Сэнин depteriң блокнотту
- Апуп Айала аялы

(Салыштырып <u>ezāfe I:</u> viewable.END_BOLD Айала *досу = "башка-аялы"* аялы)

Бул долбоор дээрлик дайыма зат алган орус таандык атоочту айкалыштырып келет болуп саналат.

Эскертүү: жеке formants Y талап кылды! Түрү кошкуч ** Menin убакыт бала, ** менен depter Эйнанга Блокнотмун ченемдик тилинде толугу менен туура эмес, кээде туруктуу "урааны-" айкалышы түрү менен strechayutsya да өlкө Биздин θлκθ∂θ, ошондой эле, алар formant кадимки түрүн билдирет ээ жаткандай сезилген - уникалдуу Биздин өlкөbүz.

жеке formant бар

Бул ыкма кыргыздар өтө көп болуп колдонулат, бирок, анын милдети орус тилине көз карашы абдан даана көрүнүп турат. бир объект же жак таандык же спикер менен байланыштуу кыргыз, бул (1 адам), угуучу (2 адам) же (3 адам) маек катышуучусу, дээрлик ар дайым билдирип турган сөз негизинен ушул типтеги орус тилинде, ал эми жеке formant колдонуп айтып жатат таандык эмес. Бул, мисалы, айырмасы, билдирет, ал 3. басары [http://altaica.narod.ru/]:

Түрк тилдеринде, дайыма талап эч бир адамга же жандыкка менен атын айтып бар: Арамеа, kitebim, okuuң, zhүrgөnү, kөсhөsү ж.б. Бул категорияда негизги башка бир нерсеге ээлик кылуу идеясы болуп саналат. Түрк адамдын менталитети чындыгында тиешелүүлүгүн баса буюмдарды жана жансыз нерсени бир адам жандуу келет. жабдууларды да жок, мисалы, ден көрсөтүү жок. Баары бирөө туруш керек. "Жетим" эч ким жана эч нерсе боло албайт. Сыягы, буюмдарды грамматикалык категорияга берилген, мисалы, мамлекеттик тил, борбордук көрсөткүч ээси, ээси болгон коомдук-

экономикалык кылымдар бою түрк элдеринин жашоосунун негизи жеке менчик мыйзамдарына ылайык жашап, улам болуп саналат. Ар бир объект,

Slavic Анткени, бул мамилелер үчүн негизги эмес, ошондуктан орус тилинде семантикалык үстөмдүк таандык грамматикалык жалпылоого даражасына тирилген эмес. Бул маани орус тили боюнча системалуу мааниге ээ эмес жана сөз айкаштарын деъгээлинде билдирди. тема же объектти жүзү Sotnoshenie таандык атоочторду колдонгонунан бир адам болуу чындыкты баса белгилөө үчүн зарыл болгон учурларда гана болот (менин, сенин, биздин, үй); таандык тили (-туушкандарына, менин энемдин үйү), ошондой эле негизги айкалышы (атасынын үйү).

Кыргыз жана орус тилдеринде бир нече типтүү мисалдарды салыштырып:

- мага колун бер *koluңи Azur*, сөзмө-сөз "колун болсун"
- Менин атам келди. *ATAM Keld*. Сөзмө-сөз айтканда, "Менин атам келди"
- Ал иш, анын кызын аялдыкка алды. *Ал кугупу zhumushuna Alур калды.* Сөзмө-сөз : "Бул менин жумушта кызым жаткан"

Көрүнүп тургандай, бардык учурларда, Кыргыз тили formants буюмдарды, ал эми орус сунуштар жок ukazzaniya ал (контекстте ачык болсо да, алардын баары бир жагынан, ата, кыз, жумуш) таандык болушу

таандык болбогон, таандык ат атооч

сүйлөм ээ эмес, башка учурларда да, formant менен таандык атоочту атайын колдонгон -nyky:

- Menico менин
- Senik Сенин
- sizdiki Сиздин
- anyky деп, аны
- bizdiki биздин
- silerdiki Сенин
- sizderdiki Сиздин
- alardyky алардын

Мисалы:

Кимдин үйү бул ким? - Биздин. Ал kimdin үүү? - Bizdiki.

Мен эч кандай китеп бар. - терминалды меники. Menin kitebim Joc. - Menikini ал.

ат атооч

Кыргыз, негизинен, төрт көрсөтмө ат атоочтор:

Ат атооч бу (А)

Бу (н) - жакынкы планын ат атооч. көз карашы боюнча, спикер бизге же таандык жакын жайгашкан бир объект үчүн бул сөз колдонулат. Орус дээрлик ар дайым ат атоочту которулду den(6yn):

- Етпе сейилбагы? Бул эмне?
- Мун көгөр kalyp, Кэти Ball. Муну көргөн, бала жок болгон.
- Боо Ким bolgon элементтер? *Ал ким эле?*

Boo (L) тамыр үнсүз өзгөртүү абдан өзгөчө мааниси бар:

Ат атооч бу (о)

окуя	у сан	PL. сан
Nominative	бу (н)	окыгым
колдонмонун	Боке	Буларга
жергиликтүү	mynda	bularda
ата-эне	myndan	bulardan
табыш жөндөмө	ай	bulardy
таандык	munun	bulardyn

Ошо ат атооч (L)

Ат атооч планы караганда бир аз көбүрөөк алыскы бу (N). Адатта, алдында кандай маанини туюнтат, бирок бир аз алысыраак Бу (π) . сыяктуу орус perervoditsya-жылы *бул бир, бул*:

- Сентябрда oshol zhigitti taaynyysyңby? Сиз бул жигитти билебиз?
- Ал ketep Ошо Keld. Ал кетип калды, бул келген.

Aт атооч Tigi (R)

көп алыскы планын өткөрүү үчүн колдонулат, орус ылайык $\mathit{биp}$:

- Tigi kyzdyn Ата ким? бул кыздын аты?
- Men Tigil турларды kөсhөdө. Мен көчөдө жашаган.

ат атооч АТ.

иш алыскы бир план, "тигил жакка, -рубрикасынын". негизги өзгөчөлүгү - жеке ат үчүнчү жактын (ал, ал, ал). Ошондой эле көрсөтмө атоочту катары пайдаланылат:

- Jakko Ал Барба *туура эмес багытта бара албай жатышат*
- Ал Киши Emne kylat? Кандай адамды алып келет?

Ал өзгөчө жөндөлүшү бар:

ат атооч ал

окуя	у сан	PL. сан
Nominative	ал	Алар
колдонмонун	Ырас болду	аларга
жергиликтүү	Анда Ана	Alard
ата-эне	Анан	алардан
табыш жөндөмө	Ана	Alard
таандык	anyn	alardyn

interrogative ат атоочтор

Interrogative атоочтор interrogative кезектешип түзүү үчүн пайдаланылат. Кыргыз interrogative атоочту татаалдыгы, алар дээрлик белгисиз бир нече негиздери-насилди плитага болот эле doavolno деген:

Көпчүлүк interrogative mestimeny негизинде түзүлгөн Ка / Каі / Кан :

Каи архаикалык *кээ бир* . заманбап тилинде сейрек өз алдынча пайдалануу, негизинен, Архаизмдер таасирин түзүү: Каи үсһүп *эмне* үчүн ? эмне үчүн ?

Кай бир көп сандаган компоненти interrogative ат менен сөздөр пайда ушар жерге, Жак тараптан, Tarapov тараптан, Ubaque учурд a:

Каи Жерге $\rightarrow$ kaerge жерде (сөзмө-сөз: жерде)

Каи шыргыйлар → kaerde *жерде* (сөзмө-сөз: *кайсы жерде*)

Каи шыргыйлар → kaerden жерде (сөзмө-сөз: кээ бир жерлерден)

Kau tarapta , кайсы жол менен

Каи tarapka , кандай багытта

Kau taraptan, кайсы тарап

Каи zhakta → kayakta жерде (сөзмө-сөз: Кайсы жол менен)

Каи Jakko → kayakka жерде (сөзмө-сөз: кайсы багытта)

Каи zhaktan → kayaktan жерде (сөзмө-сөз: кайсы тарап чейин),

Каи ubakta кийин (сөзмө-сөз. кайсы убакта), ж.б.

Case пайда Леана дайыма interrogative ат катары колдонулат:

Каида кайда

Kaiga кайда

Кайдан келген

Kaisa (таандык ысмындагы менен түрү) кээ бир адамдар

качан качан

кана, кайда

Candau катары

Kancha *kon*

kantip кантип жагат

Биз ат керек Ким анын иши түзөт шт *кимдир бирөө* (шараптар. Ишти), kimdin *адамды*, kimdiki *бирөөнү*, CIMH, шт *кимдир бирөө*, kimder *ким* (сунуштагандай Мед. Number) жана анын бардык иштин түрлөрүн.

Дагы бир өзүнчө ат атооч - Эмне ∂en , дагы адабий жана архаикалык Variant - жок ∂en .

From эмес, *ошол* пайда neche көп.

Жогорудагы тизмеде атап айтканда, түрк тилдеринин, анткени, ар тараптуу, болушу мүмкүн эмес, ал чексиз Кыргыз атоочторду ар түрдүү болушу мүмкүн болот. Адатта, алардын түзүлүшү да, угуп кайда ордуна Каида болсо менин spsike берилген жок деп, коркуп үчүн толугу менен ачык-

айкын жана акыйкат керек Kaisa шыргыйларын, кандай жерде. Бул кызыктуу суроо карап, биринчи кезекте, биз кандай пайда бар? абдан кылдаттык менен жана так absodyutnuyu кылымыш болуп туруп, мындай тизме деп ойлойм

бирөө - Ким , бул - Эмне , бул - Каіsa , кандай - Кандал , качан - Кач ан , кайда - Каида , ал - Каида , кайда - Кайдан , эмне , эмне , учүн , - Эмне үсһүп, канча - Cancha.

Апуу, interrogative ат атооч сөз туруштук бере турган ошол замат туруп, суроо (kvoprositelnoe сөз, адатта, сунуштарды Жогоруга чыгуу ылдамдыгы кереметтүү орус тилинен айырмаланып,) суроо жооп болуп саналат:

Cees CVCA turasyz Emne? *окуп эмне?* - Ошо CVCA турларды kitepti. *Мен бул жерде, бул китепти окуган.*

Ал Качан Барат shaarga? *Ал шаарга кирип, качан?* - Caaт Beshta Барат. *беш саатка (минген) Ат*.